

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه تنظیم برخی از احکام برنامه‌های توسعه کشور»

(ماده (۱۴))

۱. ماده پیشنهادی دولت

ماده (۱۴) لایحه تنظیم برخی از احکام برنامه‌های توسعه کشور

به منظور تقویت و ساماندهی تشکل‌های خصوصی و تعاونی و کمک به انجام وظایف قانونی، موضوع بند «د» ماده (۹۱) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی - مصوب ۱۳۸۷ - و ارائه خدمات بازاریابی، مشاوره‌ای و کارشناسی کلیه اعضای اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و اتاق تعاون جمهوری اسلامی ایران مکلفند چهار در هزار سود پس از کسر مالیات خود را بر حسب مورد به حساب اتاق‌های مذکور واریز نمایند و تأییدیه اتاق‌های مذکور را هنگام صدور و تمدید کارت بازرگانی تسلیم کنند.

مشخصات لایحه

دوره نهم - سال چهارم

شماره ثبت:

۶۲۱

شماره چاپ:

۱۶۰۴

تاریخ چاپ:

۱۳۹۴/۸/۱۹

معاونت پژوهش‌های

اقتصادی

دفتر: مطالعات اقتصادی

۲. سابقه ماده پیشنهادی در نظام قانونگذاری

در بند «د» ماده (۹۱) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی ذکر شده است که «اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و اتاق تعاون موظفند در ایفای نقش قانونی خود به‌عنوان مشاور سه قوه، سازوکار لازم برای ساماندهی و هماهنگی تشکل‌های اقتصادی و کسب نظرات فعالان اقتصادی را فراهم کرده و با کمک به ایجاد فضای تعامل سازنده بخش خصوصی با ارکان حکومت، در مسائل اقتصادی پیشنهادی کارشناسانه لازم را ارائه نمایند. در این راستا، اتاق‌ها موظفند با تأسیس واحد پایش و پیگیری اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، گزارش‌های منظم لازم را به شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی تقدیم نمایند و همچنین پیش‌نویس قانون «ایجاد فضای مساعد کارآفرینی و رفع موانع کسب و کار» را تهیه و ارائه کنند. از این رو ماده (۱۴) لایحه فوق به نوعی، محل تأمین درآمد مربوط به بخشی از وظایفی است که بر اساس قوانین مختلف به اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و اتاق تعاون جمهوری اسلامی ایران سپرده شده و مستلزم مشارکت و حضور فعال این تشکل‌ها در مراجع تصمیم‌گیری است. ماده فوق بجز در قانون برنامه پنجم توسعه، در قوانین موضوعه کشور سابقه‌ای نداشته است.

مشخصات گزارش

۳. سابقه در برنامه‌های قبلی و عملکرد آن

در ماده (۷۷) قانون برنامه پنجم توسعه این‌گونه آمده است که «به منظور تقویت و ساماندهی تشکل‌های خصوصی و تعاونی و کمک به انجام وظایف قانونی از بند «د» ماده (۹۱) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و ارائه خدمات مشاوره‌ای و کارشناسی کلیه اعضای اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و اتاق تعاون جمهوری اسلامی ایران مکلفند یک در هزار رقم فروش کالا و خدمات خود را بر حسب مورد به حساب اتاق‌های مذکور واریز نمایند و تأییدیه اتاق‌های مذکور را هنگام صدور و تمدید کارت بازرگانی تسلیم دارند».

شماره مسلسل:

۲۲۰۱۴۵۶۸-۴

تاریخ انتشار:

۱۳۹۴/۱۰/۱

لازم به ذکر است بنابر گزارش مسئولان اتاق بازرگانی و تعاون ایران به دلیل اینکه رقم یک در هزار فروش فارغ از شرایط اقتصادی حاکم بر بنگاه‌های اقتصادی و سود و زیان آنها محاسبه می‌شود، در بیشتر موارد واحدهای تولیدی زیان‌ده قادر به پرداخت مبلغ تعیین شده در ماده (۷۷) قانون پنجم توسعه نبوده و بخش عمده‌ای از این مبالغ وصول نشده است.

۴. نیاز یا عدم نیاز به قانونگذاری

تقویت حضور بخش خصوصی و تعاونی و افزایش سهم این بخش‌ها از اقتصاد ملی یکی از سیاست‌های اتخاذ شده در راستای اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی است. بر این اساس تبیین و پیش‌بینی سازوکار قانونی و اجرایی برای تقویت جایگاه این بخش یکی از موارد ضروری در اقتصادهای متکی به درآمدهای نفتی است. با توجه به اینکه اتاق بازرگانی و تعاون در مراکز تصمیم‌سازی اقتصادی حضور دارند و انجام بخشی از وظایف حاکمیتی برعهده آنها گذاشته شده است، برخورداری از یک منبع درآمدی پایدار جهت اجرای وظایف قانونی ضروری است و ضمانت اجرای تحقق این درآمد نیز پیش‌بینی آن در قوانین و مقررات مربوطه است. بنابراین ماده (۷۷) قانون پنجم توسعه به منظور تقویت تشکل‌های بخش خصوصی و تعاونی تدوین و تصویب شده و در ماده (۱۴) لایحه تنظیم پیشنهاد شده است تا به عنوان یک حکم قانونی دائمی مورد نظر قرار گیرد. در مجموع و پس از بررسی‌های صورت گرفته درخصوص ماده قانونی پیشنهادی می‌توان به برخی نکات در لایحه به شرح ذیل اشاره کرد:

۱. ماده (۱۴) لایحه تنظیم، به عنوان حکم قانونی برای تأمین منابع مورد نیاز اتاق‌های کشور و در راستای تقویت نقش بخش خصوصی و تعاونی در اقتصاد ملی است و امری مثبت و سازنده در نظام تقنینی کشور به‌شمار می‌رود. با این حال می‌توان عنوان کرد که در ماده (۷۷) به لحاظ اینکه اعضای اتاق مکلف شده‌اند یک در هزار رقم فروش کالا و خدمات خود را به اتاق‌های مذکور واریز کنند، به نفع تولیدکنندگان و فعالان اقتصادی نبوده و به عبارت دیگر به موجب این ماده قانونی، فعال اقتصادی بخش خصوصی و تعاونی عملاً فارغ از شرایط اقتصادی به لحاظ رکود و رونق و یا برخورداری از سود یا زیان باید یک رقم ثابت را به منظور ارائه خدمات مختلف به اتاق‌های مذکور واریز کنند. این امر موجب تحمیل هزینه سربار به بخش تولید، عدم امکان دریافت این نوع هزینه از تولیدکنندگان زیان‌ده و انحراف برخی از فعالان اقتصادی به سمت استفاده از کارت‌های بازرگانی یکبار مصرف شده بود. در ماده (۱۴) لایحه پیشنهادی، اعضا موظف شده‌اند چهار در هزار سود پس از کسر مالیات را به منظور ارائه خدمات مشاوره‌ای و کارشناسی به اتاق‌های مذکور واریز کنند و از این رو این ماده به جهت انطباق با شرایط اقتصادی فعالان و تولیدکنندگان و همچنین کاهش هزینه تولید در اقتصاد ملی مطلوب‌تر از ماده (۷۷) قانون پنجم توسعه محسوب می‌شود. شایان توجه است که این ارقام براساس سود ابرازی مورد پذیرش سازمان امور مالیاتی محاسبه شده و فرآیند پیچیده دیگری را به بخش خصوصی تحمیل نمی‌کند.

۲. از دیگر نکات درخصوص این ماده می‌توان به ابهاماتی مانند عدم پیش‌بینی اتاق اصناف در متن ماده و تفاوت ماهوی فعالیت بخش خصوصی با تعاونی درخصوص میزان سوددهی و عدم تطابق این حکم با برخی از سیاست‌های پیشنهادی با هدف حذف کارت بازرگانی نیز اشاره کرد.

۵. اصلاحات پیشنهادی و دلایل آن

به جهت شفاف‌سازی فرآیند هزینه‌کرد مبالغ واریزی و ارتقای عملکرد اتاق‌های مذکور در قبال هزینه‌های دریافتی از اعضای اتاق‌ها، می‌توان در متن ماده پیشنهادی بیان کرد که اتاق‌های مذکور، گزارش وصول و هزینه‌کرد این مبالغ و اقدامات صورت گرفته از طریق منابع حاصل شده از این محل را به صورت منظم و دوره‌ای منتشر و در اختیار نهادهای نظارتی ذیربط قرار دهند.

۶. ماده نهایی پس از اصلاح

ماده (۱۴)

به منظور تقویت و ساماندهی تشکل‌های خصوصی و تعاونی و کمک به انجام وظایف قانونی، موضوع بند «د» ماده (۹۱) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی - مصوب ۱۳۸۷- و ارائه خدمات بازاریابی، مشاوره‌ای و کارشناسی کلیه اعضای اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و اتاق تعاون جمهوری اسلامی ایران مکلفند چهار در هزار سود پس از کسر مالیات خود را برحسب مورد به حساب اتاق‌های مذکور واریز نمایند و تأییدیه اتاق‌های مذکور را هنگام صدور و تمدید کارت بازرگانی تسلیم کنند. اتاق‌های مذکور موظفند گزارش اقدامات انجام شده در راستای این ماده را به منظور شفاف‌سازی و ارتقای اثربخشی در انجام وظایف قانونی خود هر ۶ ماه یکبار به کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی ارائه دهند.

